

*Тетяна Калюжна
кандидат філософських наук
старший науковий співробітник
провідний науковий співробітник
відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти
і освіти дорослих ім. Івана Зязюна НАПН України.
e-mail: tt-dd-kk@ukr.net*

СИМВОЛИ ВИШИВАНКИ ЧЕРКАЩИНИ

На сьогодні все більшої популярності у нашій рідній Україні набуває національний одяг – вишиванка. Вишиванки є улюбленим і популярним одягом як чоловіків так і жінок. Але кожен регіон України має свої традиції використання колірної гами і орнаментів. Завдяки регіональним відмінностям, українці мають багату різноманітність візерунків, технік, кольорових поєднань для створення вишиванок. Однак символіка кольору і орнаментів вишивки залишається спільною для вишиванок усіх областей України.

Історично склалося, що вишиванки Черкащини в переважній більшості мають геометричні та рослинні мотиви, а раніше вишивали їх червоною ниткою, зображуючи символи та коди нації українців. Червоний колір символізує молодість, енергійність, закоханість, пристрасть. Білий колір є найпопулярнішим для тканини, з якої шиють вишиванки. Він символізує ніжність, здоров'я, молодість, чистоту. З синьої тканини носили сорочки літні жінки. Юні дівчата до заміжжя могли шити вишиванки з синього полотна, але використовували для цього світлі тони – блакитний або небесний. Застосовувався синій колір і для чоловічих сорочок, але його частіше поєднували з червоним – кольором вогню, активних дій, енергії [1].

Для чоловічих вишиванок здебільшого використовуються геометричні орнаменти, жіночі ж вишиванки воліють прикрашати рослинними мотивами. Широке поширення в усіх регіонах мають орнаменти, що поєднують геометричні та рослинні візерунки. Звичайно, на чоловічій сорочці вишиваються не квіти, а рослини або геометричні фігури, які символізують чоловічі якості – силу, витривалість, багатство. Вишиваючи сорочку для себе

або рідної людини, кожна рукодільниця намагалася скласти такий орнамент, який передасть свої символічні властивості тому, хто буде носити цю вишиванку [1].

Вишиванки з геометричним орнаментом носять переважно чоловіки, де символом родючості, а також матеріального добробуту родини є ромб, спіраль зображується як уособлення плинності і циклічності часу, також є символом змін. Дуб є уособленням чоловічої сили. Зображення квадрату символізує баланс в житті, порядок та успіх, а восьмикутна зірка символізує поєднання чоловічого та жіночого начала [2].

Жіноча вишиванка усіяна квітами та іншими рослинними орнаментами, які є символами життя, щастя, енергійності, наприклад соняшник. Виноград є уособленням щасливого подружнього життя, а мак символізує захист від злих, темних сил, та наближення здійснення мрій; також маки символізують пам'ять про загиблих воїнів. Зображення на вишиванці черкащанки-українки барвінку символізує молодість, розвиток, досягнення мети [2].

У сучасній вишиванці Черкащини переплітаються орнаменти різних регіонів країни, але символи єдині для усієї України, що також об'єднує наш народ для спільної боротьби проти агресора та для довгоочікуваної перемоги.

Література

1. Рослинні орнаменти в традиційній українській вишивці. Етнохата. URL: <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/rastitelnye-ornamenti-v-traditsionnoj-ukrainskoj-vyshivke/>
2. Українська вишиванка: значення елементів орнаменту (геометричний, рослинний та тваринний орнамент на вишиванці). URL: <https://1plus1.ua/novyny/ukrainska-visivanka-znacenna-elementiv-ornamentu-geometricnij-roslinnij-ta-tvarinnij-ornament-na-visivanci>
3. Які особливості вишиванки є у Черкаській області? URL: <https://www.zmi.ck.ua/cherkassy/yak-osoblivost-vishivanki-u-cherkasky-oblast.html>